

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NÁSILNÁ KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY V ČR SE
ZAMĚŘENÍM NA STŘEDOČESKÝ KRAJ**

Autor práce: Lucie Růžičková
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph. D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

RŮŽIČKOVÁ, L. *Násilná kriminalita a její příčiny v ČR se zaměřením na Středočeský kraj : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2017. 55 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph. D.

Klíčová slova: kriminalita, násilí, prevence kriminality, příčiny

Tato práce pojednává o problematice násilné kriminality. Zkoumá její příčiny a zabývá se její prevencí. Na začátku tato bakalářská práce uvádí základní pojmy a definice. Hovoří o násilí, trestném činu, pachateli, oběti. Zkoumá příčinu násilného jednání pachatele. Dále byla práce zaměřena na vybrané nejzávažnější trestné činy. Nakonec práce analyzuje statistiky Policie ČR, a vyhodnocuje dotazníkové šetření.

ABSTRACT

Růžičková, L. Violent Criminality and Its Causes in the Czech Republic with the Concretion on the Central Bohemian Region : a bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2017. 55 p. Supervisor : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph. D.

Key words: Crime, violence, crime prevention, causes

This thesis deals with the issue of violent crime. It investigates its causes and deals with its prevention. At the beginning this bachelor thesis presents basic terms and definitions. It speaks of violence, crime, perpetrators, victims. Investigates the cause of the perpetrator's violent behavior. In addition, the work was focused on selected most serious crimes. Finally, the thesis analyzes the statistics of the Police of the Czech Republic and evaluates the questionnaire survey.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce.....	9
2 Násilná kriminalita.....	11
2.1 Základní pojmy.....	12
2.1.1 Násilí jako pojem.....	12
2.1.2 Agrese a agresivita.....	12
2.1.3 Příčinnost.....	13
2.1.4 Trestný čin.....	13
2.2 Oběť násilné kriminality.....	15
2.2.1 Viktimnost oběti.....	16
2.2.2 Typologie oběti.....	16
2.3 Pachatel násilné kriminality.....	17
2.3.1 Nebezpečnost pachatele.....	18
3 Trestně právní úprava násilné kriminality.....	18
3.1 Motivy trestných činů proti životu.....	19
3.2 Hlava I : Trestné činy proti životu a zdraví.....	19
3.3 Hlava XIII : Trestné činy proti lidskosti.....	22
3.4 Trestní sankce.....	23
3.4.1 Pojem a druhy trestních sankcí.....	23
3.4.2 Účel trestních sankcí.....	25
3.4.3 Druhy trestních sankcí.....	26
3.4.4 Přiměřenost trestních sankcí.....	28
4 Etiologie násilné kriminality.....	28
5 Prevence násilné kriminality.....	29
6 Fenomenologie násilné kriminality.....	31
6.1 Analýza stavu násilné kriminality.....	32
6.2 Analýza dat získaných dotazníkovým šetřením.....	37

7 Navržení opatření směřujících ke snížení násilné kriminality.....	46
Závěr.....	48
Seznam použitých zdrojů.....	50
Seznam zkratk.....	52
Seznam tabulek a grafů.....	53
Příloha.....	54

Úvod

Násilná kriminalita je typem kriminality, který je nejzávažnější. Kterákoli jiná kriminalita je bezesporu také velice závažná. Navzdory tomu, v násilné kriminalitě se jedná o přímý útok na samotnou podstatu lidského života a zdraví. Jedná se například o tyto trestné činy: vražda, úmyslné ublížení na zdraví, loupež, vydírání. Násilnou kriminalitou se zabývají důležité vědní obory, bez kterých by bylo odhalování jakékoli kriminality velice těžké, jedná se například o kriminologii a kriminalistiku nebo také forenzní psychologii.

Násilná kriminalita, spolu s ostatními typy kriminalit, patří každodenně do života lidí celé široké společnosti. Tato společnost na ni klade velkou pozornost, a tak je nepřímo vyvíjen tlak na orgány činné v trestním řízení. Vysoká pozornost je násilné kriminalitě věnována jak ze strany občanů, tak i ze strany orgánů, které se jí zabývají. Tato mimořádná pozornost se odráží vysokou mírou objasněnosti jednotlivých trestných činů násilné kriminality. Násilí, které je k této kriminalitě zapotřebí, vzniká v samotné společnosti. V návaznosti na tento fakt je tedy jasné, že společnost může být příčinou samotné násilné kriminality. Násilí je zpravidla použití fyzické síly proti jiné osobě či skupině lidí, použitím této síly může osoba, jež jí vyvíjí, ublížit či zabít.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je proniknout do problematiky násilné kriminality a souvislostí s ní spojených. Následujícím cílem je zjištění rozdílů v četnosti a ve skladbě násilné kriminality v České republice a ve Středočeském kraji. Posledním cílem je navrhnout opatření, která by mohla vést ke snížení násilné kriminality.

První kapitola obsahuje především přiblížení a objasnění základních pojmů, které jsou nejčastěji spojovány s násilnou kriminalitou. Mezi nejdůležitější pojmy, které jsou v bakalářské práci uvedeny, jsou: násilí, agrese a agresivita, přičetnost. Dále první kapitola hovoří o dvou důležitých činitelích násilné kriminality, a těmi jsou oběť a pachatel. Důležité také bylo vysvětlit, co je vlastně samotný trestný čin. V práci je na pachatele a oběť také pohlíženo z dalšího důležitého pohledu, a tím je psychologie, přesněji řečeno forenzní psychologie. Bez tohoto vědního oboru by bylo mnohdy těžké pohlédnout na podstatu násilného jednání pachatele. Tento druh psychologie nám umí povědět, zda se jedná o vrozenou vlastnost nebo jestli se jedná o zkratovitě jednání. Je však důležité poznamenat, že všechny tyto pojmy a definice jsou zde popsány velice zjednodušeně a krátce.

Kapitola čtvrtá nahlíží do trestně právní úpravy násilné kriminality, jsou tam zmíněny trestné činy, které spadají pod násilnou kriminalitu. Na základě těchto trestných činů jsou státem přiděleny trestní sankce, kterým je také věnována část této kapitoly.

V dalších kapitolách je uvedena etiologie násilné kriminality, což jsou samotné příčiny páchaní kriminality. Zjištění příčin je důležité pro budoucí případy. Pokud zjistíme jednotlivé příčiny jednotlivých činů, existuje vysoká pravděpodobnost, že se v budoucnosti bude dát některým případům předcházet. A pokud se tyto příčiny podaří odstranit nebo alespoň snížit jejich možnosti, bude se snižovat množství násilných trestných činů.

Velice je důležitá prevence násilné kriminality, které je také věnována jedna z kapitol. Možností prevence proti násilné kriminalitě je jen omezené množství. V častých případech se jedná o nevyzpytatelné jednání člověka, tudíž se nedá předvídat. Jedná se o nástroj kontroly kriminality.

Ke konci se hovoří o výzkumu, který se zabývá porovnáním složení a četnosti násilných trestných činů v České republice s porovnáním vůči Středočeskému kraji, data jsou získána ze statistik Policie České republiky. A dále je rozbor dotazníkového šetření, a interpretace odpovědí respondentů.

2 Násilná kriminalita

Násilná kriminalita je považována za nejzávažnější druh kriminality, a to z důvodu, že se zaměřuje na to nejdůležitější, a to na podstatu a tím je lidský život a zdraví. V tomto důsledku společnost přiřazuje tomuto druhu kriminality největší váhu, lidská společnost se potřebuje cítit v bezpečí a násilná kriminalita páchaná ve vysoké míře v nich vyvolává pocit nejistoty. Z důvodu této společenské váhy věnují orgány činné v trestním řízení zvýšenou pozornost tomuto druhu kriminality, v důsledku této mimořádné pozornosti dochází k poměrně vysoké objasněnosti těchto trestných činů.¹

Násilná kriminalita je jen jedním z mnoha druhů projevů násilí. Násilím jako takovým se zabývá mnoho vědních oborů. Některé jejich pojmy se neshodují a liší se vysvětlením.²

V kriminologii se pojem násilí srovnává s pojmem agrese. Proto se v některých případech hovoří o kriminální agresi. Ani násilná kriminalita jako kriminologický pojem nehovoří jednotně. Rozdíly jsou v tom, co je násilí, násilí může být vedeno proti osobě i proti věci. Násilí páchané na osobě může být psychického rázu a zároveň nebo samostatně rázu fyzického. Veřejnost chápe násilnou kriminalitu ve velice širokém rozpětí, společnost sem může řadit jakoukoli kriminalitu, ve které je zapotřebí násilí.³

Trestní zákon [dnes zákon číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších právních předpisů, dále jen „trestní zákoník“ nebo „TZ“] nijak nedefinuje násilí a ani násilnou kriminalitu, trestní zákon hovoří o trestných činech proti životu a zdraví a dalších, nejsou vedeny v žádné ucelené skupině. Proto je násilná kriminalita čistě pojmem kriminologickým a nikoli právnickým.⁴

Existuje mnoho trestných činů, ke kterým je zapotřebí násilí, avšak se neřadí pod násilnou kriminalitu. Jedná se například o znásilnění, k jeho uskutečnění je potřeba násilí, ale kvůli své podstatě se řadí mezi mravnostní kriminalitu.

¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň, 2012, s. 113.

² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha, 2004, s. 282.

³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha, 2004, s. 283.

⁴ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha, 2004, s. 284.

2.1 Základní pojmy

2.1.1 Násilí jako pojem

Trestní zákoník přímo pojem násilí nedefinuje, jen v některých trestných činech hovoří o spáchání činu za pomoci násilí.

Násilí z pohledu sociologického je jednoduše řečeno sociální jev, který je vyvolán určitými sociálními procesy.

Z psychologického pohledu se jedná o patologický způsob projevu začlenění osoby do okolního agresivního a manipulativního prostředí.

Kriminologie se na násilí dívá jako na agresi v užším pojetí, útok na fyzickou nebo psychickou stránku osoby s úmyslným použitím násilí (i samotná pohrůžka násilím je již brána za násilí) proti jiné osobě.

V nejširším slova smyslu je násilí jednoduše vnímáno proti osobě, věci či proti sobě samému.⁵

Násilí může být alternativním znakem trestného činu nebo je znakem kvalifikované skutkové podstaty a nakonec užití násilí není znakem skutkové podstaty trestného činu.⁶

2.1.2 Agrese a agresivita

Agrese patří mezi přirozené projevy chování. V širším slova smyslu zahrnuje agrese určité chování, které směřuje k poškození nebo snížení některých hodnot. Například projevem agresivního chování mohou být nadávky, sprostá slova, neposkytnutí pomoci, či záměrně přerušená konverzace, například hrubým odmítnutím. V užším pojetí se agrese projevuje už tak, jak ji známe o něco více, zde už se jedná o útoky na osoby, které se mohou vystupňovat až k fyzickému násilí.

Agrese může být dvojího významu. Může se jednat o agresi nepřátelskou, to je ta, která je velice dobře známá a jedná se v ní o fyzické násilí. Druhý význam je agrese přátelská, nejlepším příkladem pro tuto agresi je matka, která přespříliš opečovává své dítě, tím to chováním dítěti spíše škodí, proto agrese.

⁵ SVATOŠ, R., *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*, České Budějovice : VŠERS, 2010, s. 71.

⁶ SVAROŠ, R., *Základy kriminologie a prevence kriminality*, České Budějovice : VŠERS, 2009, s. 51.

Avšak v psychologii pojem agrese zahrnuje rozdílné formy chování. Je těžké určit, co je agrese a co už ne. Chování, které je pro někoho už projevem agrese, může pro druhého znamenat jen uklouznutí nervů.

Psychologie rozlišuje agresi a agresivitu. Agrese je pozorovatelné jednání. Agresivita je určitá vnitřní pohotovost zachovat se agresivně a vytvářet agresivní jednání. Agresivita je lidská vlastnost, která se těžce odbourává a velice těžko se jí zbavuje.⁷

2.1.3 Příčetnost

Pachatelem trestného činu může být jen osoba, která je naprosto příčetná. Důležité je, že způsobilost k právnímu jednání a příčetnost není to samé. Osoba, která je zcela či částečně zbavena způsobilosti k právním úkonům (od 1. 1. 2004 omezena na svéprávnosti), nemusí být osobou nepřičetnou nebo osobou se sníženou příčetností. Zda je osoba příčetná, je skutečnost, kterou řeší orgány činné v trestním řízení. Pokud se osoba dobrovolně a bez jakéhokoli návodu či vnuknutí rozhodne spáchat trestný čin, hovoříme o příčetné osobě.⁸

2.1.4 Trestný čin

„Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“⁹

O trestný čin se jedná, pokud z určitého ustanovení nevyplývá něco jiného, například příprava k trestnému činu, pokus o trestný čin, návod, pomoc, či organizátorství.

⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha : Portal, 2004, s. 165.

⁸ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol., *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 106.

⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Znaky trestného činu

a) protiprávnost – ta se posuzuje z pohledu celého právního řádu, ve skutkových podstatách trestných činů je protiprávnost jako znak, je zdůrazněna například slovním spojením „bez povolení“ nebo „bez oprávnění“ apod.

b) znaky uvedené v trestním zákoně

– znaky obecné = jedná se o znaky, které jsou totožné pro všechny trestné činy, jedná se např. o příčetnost a věk

– znaky typové = tyto znaky popisují typy trestných činů, typové znaky označujeme jako skutková podstata trestného činu, jedná se o 4 skupiny, a těmi jsou¹⁰:

- Objekt TČ – (trestní zákon toto pojmenování nepoužívá, říká tomu chráněný zájem) vztahy, lidské hodnoty a různé společenské vztahy, tyto vlastnosti jsou pro občany tak důležité, že jsou chráněny nejpřísněji. A to tím, že tresty za porušení těchto hodnot jsou uvedeny v trestním zákoníku.
- Objektivní stránka – zabývá se trestným činem z venku. Má určité povinné znaky, a těmi jsou: jednání a následek mezi těmito dvěma musí být příčinný vztah.
- Subjekt TČ – hovoří o tom, kdo spáchal TČ, odpovědnost nese pachatel trestného činu. Zde se zohledňuje věk a příčetnost pachatele.
- Subjektivní stránka – ta se zabývá trestným činem z vnitřního pohledu pachatele. Zkoumá úmysl: přímý či nepřímý; nedbalost: vědomá, nevědomá a hrubá.

c) určitá míra společenské škodlivosti (do 31. 12. 2009 nebezpečnosti činu pro společnost).

¹⁰ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol., *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 85.

2.2 Oběť násilné kriminality

Oběti trestných činů jsou chráněny zákonem č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů.

Pojem oběť se rozděluje na čtyři druhy obětí. Pro oběť, která vznikne důsledkem trestného činu, používáme označení oběť trestného činu.

Oběť trestného činu je v kriminologii osoba, která byla bezprostředně dotčena trestným činem.¹¹

„Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.“¹²

Dále zákon vymezuje, že pokud byla trestným činem oběti způsobena smrt, považuje se za oběť její příbuzný v pokolení přímém (sourozenec, manžel, registrovaný partner, osvojitel, osvojenec, je-li osobou blízkou). Pokud je těchto osob více, považují se všichni za oběti.

Zvlášť zranitelné oběti jsou:

- a) děti,
- b) osoba, která je fyzicky nebo psychicky postižena, která nemá plné uplatnění jako ostatní osoby ve společnosti,
- c) oběť trestného činu obchodování s lidmi,
- d) oběť, na které byl spáchán trestný čin proti lidské důstojnosti nebo trestný čin, při kterém bylo použito násilí nebo pohrůžka násilí.

Mezi důležité zásady, o kterých zákon hovoří, patří například to, že pokud se osoba cítí být obětí trestného činu, je nutné ji považovat za oběť a orgány činné v trestním řízení jsou povinny se tak i k ní i chovat, pokud nevyjde najevo skutečnost, že se o oběť nejedná. Orgány činné v trestním řízení mají povinnost respektovat osobnost a důstojnost oběti, musí se k ní chovat šetrně a zdvořile a po případě jí vycházet co

¹¹ SVATOŠ, R., *Kriminologie*. Plzeň, 2012, s. 53.

¹² ČESKO, Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

nejvíce vstříc. Oběti musí být zajištěna všechna práva podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů. Další práva a povinnosti oběti i orgánů, které s ní jednají, jsou zakotvena právě v tomto zákoně.¹³

2.2.1 Viktimnost oběti

Viktimnost je předpoklad osoby stát se obětí trestného činu. Viktomogenní situace – jedná se o místo a určitý čas, ve kterém se pohybuje osoba, s těmito dvěma faktory je spojeno určité riziko ohrožení. Osoba, která se na takovýchto místech vyskytuje, se vystavuje pravděpodobnosti, že by se mohla stát obětí některého z trestných činů.¹⁴

Viktimogenní faktory:

- sociální (umístění v rodině, profese, sociální vrstva, škola apod.)
- osobnostní (osobní vlastnosti, zlovyky, které přispívají k možnosti stát se obětí)
- behaviorální (rizikové chování, provokování, nabízení se např. prostituce apod.)¹⁵

2.2.2 Typologie oběti

Existuje spousta druhů typologií obětí, v tom to případě použijeme jednu z nejpoužívanějších a nejpřínosnějších z typologií obětí.¹⁶

- Typologie podle zažitého trestného činu – oběti domácího, sexuálního, fyzického násilí
- Typologie podle reakce na trestný čin – oběti se rozlišují podle chování, zda se oběť bránila, či jen čekala, jak to dopadne
- Typologie podle interakce obětí – pachatel v době blízké trestnému činu – nejznámější typologie, dále se větví na dalších 5 základních typů:

¹³ ČESKO, Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. 2013.

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013, s. 98.

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013, s. 99.

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013, s. 99.

1. *Zúčastňující se oběť* – oběť nějakým způsobem ovlivnila motivaci pachatele, z tohoto důvodu se většinou jedná o násilný trestný čin, který pachatel uskuteční na oběti, se kterou se zná.
2. *Nezúčastňující se oběť* – oběť o žádném útoku na svojí osobu předem nevěděla, v návaznosti na tuto skutečnost se nemohla nijak bránit, pachatel mohl jednat v afektu = žádný vztah k oběti.
3. *Provokující oběť* – oběť svým provokujícím chováním nějakým způsobem ovlivnila rozhodnutí pachatele, oběť si nemusí vždy uvědomovat, že tímto provokativním chováním se stává potencionální obětí a vystavuje se vysoké míře viktimizace, někdy může provokace být jistým obranným chováním jedince.
4. *Latentní oběť* - tato oběť splňuje všechny viktimogenní faktory, oběť není viditelná, násilí páchané pachatelem na takovéto oběti bývá skryté, jedná se například o sexuální, psychické nebo fyzické násilí, tato násilná kriminalita je většinou páchána v rodinách, tyto oběti neoznamují takovéto násilné trestné činy z různých důvodů, sociální postavení, citlivost, stud.
5. *Nepravá oběť* – v tomto případě se jedinec stal obětí omylem, či shodou určitých okolností (ve špatnou chvíli na špatném místě), obětí se původně měla stát jiná osoba.¹⁷

2.3 Pachatel násilné kriminality

„Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.

Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama jednala nebo nejednala zaviněně.“¹⁸

¹⁷ ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013, s. 100-101.

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2010 Sb., trestní zákoník

Pachatelem z pohledu kriminologie jsou osoby, které spáchaly některý z trestných činů, osoby trestně neodpovědné (osoby mladší 15 let a osoby nepřičetné), recidivisté, osoby, které se projevují sociálně patologickými způsoby jednání, jsou to například prostitutky, drogově závislí lidé, extrémisté atd.

Z trestněprávního pohledu je pachatelem ten, kdo spáchal trestný čin a byl za toto jednání stíhán.¹⁹

2.3.1 Nebezpečnost pachatele

Nebezpečnost pachatele je těžké posoudit, na posudky jsou zvaní ti nejlepší znalci, kteří se zaměřují na konkrétní kriminální případy. Ale to, jak moc jsou tyto posudky spolehlivé, je otázkou. Vždyť i znalec se může splést. Dříve se na tento problém tolik nehledělo, ale v dnešní době se klade větší důraz na nebezpečnost pachatelů. Tato nebezpečnost souvisí s opakováním trestné činnosti. Nebezpeční pachatelé jsou zpravidla ti, kteří jsou lhostejní ke všem trestům, které jim hrozí. Jedná se například o pachatele, kteří si odpykali tresty a byli propuštěni na svobodu, navzdory trestu, který mají za sebou, opakovaně páchají další trestné činy. U takovýchto případů je jakýkoli pobyt na svobodě nebezpečný pro široké okolí. Proto se nyní klade důraz na nápravu pachatelů.²⁰

3 Trestně právní úprava násilné kriminality

Trestní právo na základě článku č. 6 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), staví ochranu života a zdraví na nejvyšší příčku a zabezpečuje ji poskytováním trestně právní ochrany před úmyslnými i nedbalostními ublíženými i útoky na život a zdraví člověka.²¹

Trestní zákoník staví trestné činy proti životu a zdraví do hlavy první zvláštní části. Ačkoli násilnou kriminalitu nacházíme téměř ve všech ostatních hlavách. Nejnebezpečnější násilí se objevuje v poslední třinácté hlavě, v této hlavě jsou uvedeny trestné činy proti lidskosti.²²

¹⁹ SVATOŠ, R., *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*, České Budějovice : VŠERS, 2010, s. 24.

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2013, s. 84.

²¹ ZAJÍČKOVÁ, E., *Trestní právo hmotné a procesní*, České Budějovice : VŠERS, 2007, s. 167.

²² ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M., *Kriminologie a prevence kriminality*, Trivis : Armex Publishing, 2004, s. 131.

3.1 Motivy trestných činů proti životu

Zjištění motivu je zásadní, od něj se odvíjí další postupy kriminalistů ve vyšetřování. Motivů jednání pachatelů trestných činů proti životu je mnoho.

Lze je takto rámcově shrnout:

- konflikt v mezilidských vztazích (žárlost, msta)
- ziskové (zajištění si dědictví, loupež)
- krycí – mají za účel vyhnout se trestní odpovědnosti, jedná se například o usmrcení svědka
- sexuální (projevy sexuální deviace)
- z útrpnosti (euthanasie, vysvobození jiné osoby z útrap nemoci)
- likvidační (konkurence, vymáhání dluhů)
- rasová, národnostní a jiné důvody k nesnášenlivosti apod.²³

3.2 Hlava I : Trestné činy proti životu a zdraví

- § 140 Vražda

Kdo jiného úmyslně usmrtí... Tím to začíná první i druhý odstavec tohoto paragrafu. Toto ustanovení upravuje tři druhy úmyslného usmrcení: vražda prostá, vražda kvalifikovaná tj. vražda s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, a vražda za zvlášť přitěžujících okolností.

Předmětem útoku může být jen živý člověk, jiná osoba než pachatel. Sebevražda ani pokus o ní nejsou trestným činem. Uspíšení smrti je také trestné, jedná se o smrt, které by nastala v blízké či pozdější době.

²³ PORADA, V. a kol., *Kriminalistika Technické, forenzní a kybernetické aspekty*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2016, s. 841.

Vražda prostá je postihem pro úmyslné usmrcení v náhlém hnutí mysli, pachatel si usmyslel, že zabije teď hned a vraždu neplánoval.

Vražda kvalifikovaná je vražda předem plánovaná, pachatel si svůj čin rozmyslil a po předchozím uvážení vraždu spáchal.²⁴

- § 141 Zabití

Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli... Zabití je v podstatě úmyslné usmrcení, akorát že je mu přisuzována menší společenská škodlivost, a to v důsledku pohnutky pachatele.

Silné rozrušení je bráno jako afektivní reakce pachatele. A strachem rozumíme reakci pachatele na určité ohrožení či nebezpečí vůči jeho osobě. Dále úlek a zmatek jsou pachatelovo duševní rozpoložení.

Pro použití tohoto paragrafu je nutné prokázat, že na pachatele působily vnější faktory, které ho budou omlouvat. K tomu, aby pachatel provedl tento trestný čin, musí předcházet něco, co pachatel vyhodnotí jako své osobě nebezpečné, například fyzické či psychické týrání pachatele.

Zabití má poměrně vysokou podobnost s vraždou v náhlém hnutí mysli, proto je v tomto ohledu třeba brát velký zřetel na vnější okolnosti a na psychický stav pachatele, zda se jednalo pouze o projev jeho obrany nebo vraždu v afektu a prakticky bez důvodu.²⁵

- § 145 Těžké ublížení na zdraví

Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví... Jak jednoduchá definice. Těžká újma na zdraví má v trestním zákoníku své vymezení, musí být splněny dvě podmínky a) je to jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění, b) které odpovídá některému z případů v § 122 odst. 2 TZ.

²⁴ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s pozn. a judikaturou*, Praha : Leges, 2013, s. 192.

²⁵ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s pozn. a judikaturou*, Praha : Leges, 2013, s. 197-198.

§ 122 odst. 2 TZ - Těžkou újmou na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění

- a) zmrzačení
- b) ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti
- c) ochromení údu
- d) ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí
- e) poškození důležitého orgánu
- f) zohyzdění
- g) vyvolání potratu nebo usmrcení plodu
- h) mučivé útrapy
- i) delší dobu trvající porucha zdraví

Aby se jednalo o těžké ublížení na zdraví, nestačí pouze, aby pachatel tento zdravotní stav způsobil, je potřeba, aby byl prokázán jeho úmysl přivodit oběti těžké ublížení na zdraví. Tento úmysl se prokáže již tím, že se zjistí, že pachatel věděl, že tímto svým jednáním může způsobit takto těžký následek, k tomuto prokázání většinou dochází podle nástroje, kterým pachatel ublížení vykonal.²⁶

- § 146 Ublížení na zdraví

Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví... „Ublíží na zdraví“ je právní pojem. Jedná se o způsobení poruchy jinak normálních fyzických nebo i psychických funkcí, která má za následek ztížení běžných aktivit poškozeného, tím pádem ovlivňuje jeho život (nejméně 7 dnů a je zapotřebí lékařského ošetření).²⁷

²⁶JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s pozn. a judikaturou*, Praha : Leges, 2013, 204-205.

²⁷JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s pozn. a judikaturou*, Praha : Leges, 2013, 206-207.

3.3 Hlava XIII : Trestné činy proti lidskosti

- § 400 Genocidium

Kdo v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí

- a) uvede do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení,
- b) provede opatření směřující k zabránění rození dětí,
- c) násilně převání děti do jiné vyhovující skupiny nebo
- d) způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

Genocidium chápeme jako vyvražďování národů, nebo různých národnostních, etnických, náboženských skupin obyvatel.

Genocidium je podle mezinárodních smluv celosvětovým zločinem, nezáleží na tom, zda bylo spácháno během války nebo míru.

Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia je trestné podle § 405 TZ. Dále nepřekažení a neoznámení jsou také trestné (§367 odst. 1 TZ a § 368 odst. 1 TZ), nadřzování pachatelů genocidia je trestné.²⁸

- § 401 Útok proti lidskosti

Kdo se v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu dopustí

- a) vyhlazování lidí
- b) zotročování
- c) deportace nebo násilného přesunu lidí

²⁸ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s pozn. a judikaturou*, Praha : Leges, 2013, s. 519-520.

- d) znásilnění, sexuálního otroctví, vynucené prostituce, vynuceného těhotenství, sterilizace, apod.
- e) perzekuce,
- f) diskriminace,
- g) zbavení osobní svobody,
- h) mučení,
- i) vraždy nebo jiného nelidského činu podobné povahy...

Všechny tyto body se dají soudit jednotlivě. Aby se "pouze" nejednalo o vraždu musí být prokázán předmět jednání a tím je rozsáhlý nebo systematický útok proti civilům.²⁹

3.4 Trestní sankce

3.4.1 Pojem a druhy trestních sankcí

Aby bylo možné ve společnosti nastavit státem určený pořádek, musí být tomu, kdo jej svým jednáním poruší způsobena jistá újma. Porušením jakéhokoli práva vzniká právní odpovědnost, podle vážnosti se rozděluje na občanskoprávní, správní nebo trestní.³⁰

Trestní zákoník říká, že trestní sankce je souhrnný název pro tresty a ochranná opatření. Pro dosažení účelu trestního zákona se používají pohružky tresty, ochranná opatření a ukládaní a výkon trestů. Je potřeba odlišit ochranná opatření od opatření, která se ukládají mladistvým za spáchaná provinění. Mezi trestní sankce samozřejmě patří i opatření ukládaná mladistvým za spáchané provinění.³¹

Jelikož účel trestních sankcí slouží stejnému účelu jako samotný trestní zákon, musí tedy vycházet ze stejných zásad, na kterých stojí základ trestního práva hmotného.

²⁹ JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s pozn. a judikaturou*, Praha : Leges, 2013, s. 520-521.

³⁰ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 248.

³¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

Základní zásady trestního práva hmotného jsou:

Zásada zákonitosti – jedná se o ústavní princip, podle něhož zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest je vhodný, jakož i jaké další újmy na právech nebo majetku lze za něj uložit. Podle Listiny nesmí být nikdo stíhán nebo zbaven osobní svobody jinak, než je uvedeno v zákoně. Trestnost se posuzuje podle zákona, který byl účinný v době, kdy došlo ke spáchání trestného činu. Navzdory tomu lze pachateli uložit pouze takový druh trestu, který je možno uložit v době, kdy se o trestném činu rozhoduje.³²

Zásada demokratismu – v této zásadě lze spatřovat rovnost všech osob před zákonem. V Listině je uvedeno, že lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech, nerozhoduje věk, rasa, vyznání, jazyk, barva pleti či politické nebo jakékoli jiné smýšlení. Listina zaručuje každému rovnost během jakéhokoli řízení.³³

Zásada humanismu – tato zásada hovoří o zachování důstojnosti i ve chvíli uložení a výkonu trestu. Listina opět zaručuje lidskou důstojnost, tím, že je v ní zakázané mučení, osoba nesmí být ani nikým podrobena krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. V trestním zákoníku je tento požadavek výslovně uveden v § 37 odst. 2 TZ, podle něhož nelze pachateli uložit nepřiměřené nebo kruté trestní sankce. Výkonem tohoto trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost.³⁴

Zásada retroaktivity – takzvaná záruka právní jistoty. Každá osoba, která se chová podle práva a nijak neporušuje žádný zákon, nemůže být trestána, nemá za co být postižena. Co není zákonem učeno za špatné, zakázané, je v podstatě dovolené. Podstatou této zásady, zákazu retroaktivity je to, že zákony nikdy nepůsobí zpětně. Nikdo nesmí být odsouzen za jednání, které bylo spácháno v době, kdy ho zákon nevnímal jako trestný čin. Dále potom nesmí být uložen trest, který by byl přísnější než v době spáchání trestného činu. Trestnost činu se musí posuzovat podle zákona, který byl v dané době spáchaného činu účinný. Pokud v dané době bylo možné uložit trest smrti a nyní v době, kdy se o něm rozhoduje, je tento trest zrušený, nesmí se uložit, zvolí se jiný alternativní trest a tím je pouze výjimečný trest.³⁵

³² NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 249.

³³ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 250.

³⁴ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 250.

³⁵ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 250-251.

Trestní odpovědnost – tato odpovědnost je jedním z druhů právní odpovědnosti. Jedná se o odpovědnost subjektivní, tedy za zavinění. Trestní odpovědnost může zaniknout různými důvody: účinnou lítostí nebo promlčením trestní odpovědnosti.³⁶

Pomocná úloha trestní represe – trestní odpovědnost a trestně právní důsledky lze uplatňovat jen v případech, které jsou společensky škodlivé, tudíž tam, kde nestačí jen uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Společensky škodlivé jsou trestné činy, které jsou uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku. V některých případech, kde jsou naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, ale chybí společenská škodlivost, je možné, pokud to postačí k nápravě pachatele, uplatnit jen odpovědnost podle občanského, správního či jiného odvětví práva. Pokud se tak stane, nelze již na pachateli uplatňovat odpovědnost podle trestního zákoníku.³⁷

Zákaz analogie k tíži pachatele – analogií není možné vytvářet další nové skutkové podstaty trestných činů a tak dále rozšiřovat hranice trestního bezpráví, ani nové druhy trestních sankcí.³⁸

3.4.2 Účel trestních sankcí

Nový trestní zákoník na rozdíl od trestního zákona, který byl dříve účinný, neobsahuje ustanovení o účelu trestu, navzdory tomu je logické, že účel trestu zůstává stále stejný.

Společné rysy trestů a ochranných opatření:

- jedná se o státní donucení
- smí je uložit pouze soudy
- jejich výkonem vzniká pachateli újma, která spočívá v omezení jeho základních práv a svobod
- účel je ochránit společnost před škodlivými vlivy
- při ukládání těchto sankcí musí být respektována zákonnost

³⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2010 Sb., trestní zákoník.

³⁷ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 252.

³⁸ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 252.

Navzdory tomu, že mají některé společné rysy, se od sebe odlišují svým účelem.

Účelem trestu jsou:

- a) ochránit společnost před pachatelem trestného činu
- b) tímto zabránit pachateli v jeho dalším páčání trestných činů
- c) pachatel by měl být tímto vychován, tak aby později vedl správný život a neopakoval již trestné činy
- d) dále to má výchovně působit na ostatní občany³⁹

3.4.3 Druhy trestních sankcí

Trestní sankce jsou tvořeny z trestů a ochranných opatření. Pachateli lze uložit jen druhy trestů, které jsou uvedeny v trestním zákoníku, to samé platí i o ochranných opatřeních. Systém trestů i ochranných opatření je sestavený podle závažnosti.

Druhy trestů:

- odnětí svobody
- domácí vězení
- obecně prospěšné práce
- propadnutí majetku
- peněžitý trest
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- zákaz činnosti
- zákaz pobytu
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- ztrátu českých titulů nebo vyznamenání

³⁹ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 252-253.

- ztrátu vojenské hodnosti
- vyhoštění

Systém trestů vychází z určitých zásad:

- 1) Trest má být spravedlivý.
- 2) Druh trestu a jeho intenzita musejí být vyjádřeny v zákoně.
- 3) Trest má umožnit přizpůsobení trestu povaze činu a také jeho pachateli.

Tresty lze rozřídít podle toho, jak moc zasahují do základních práv a svobod člověka. Tresty, které zasahují do osobní svobody, dále mohou zasahovat do majetkových práv. A nakonec práva čestná nebo práva jim podobná, například se jedná o odebrání titulů.

Ochranná opatření mohou postihovat svobodu – ochranné léčení, zabezpečovací detence, ochranná výchova. Potom dále mohou postihovat majetek – zabránění věci a jiné majetkové hodnoty.

Ochranná opatření mohou být uložena následovně:

- a) samostatně – ochranné opatření jako jediný prostředek ochrany společnosti, jedná se například o zabezpečovací detenci, ochranné léčení nebo zabránění věci a jiné majetkové hodnoty
- b) namísto trestu – v tomto případě upouští soud od potrestání pachatele, důvodem musí být, že pachatel musí vykonat trestný čin ve zmenšené přičetnosti nebo ve stavu, který zapříčinila duševní porucha, soud rozhodne, že pro pachatele a společnost bude lepší, když místo trestu bude umístěn do zabezpečovací detence, nebo nařídí ochranné léčení, které bude vhodnější než trest
- c) vedle trestu – pokud soud uzná za vhodné, uloží pachateli trest i ochranné opatření, například ochrannou výchovu⁴⁰

⁴⁰NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 253-256.

3.4.4 Přiměřenost trestních sankcí

Pokud mají být trestní sankce účinné, musí být přiměřené. Filozofickou otázkou dost často bývá, k čemu mají být přiměřené? To už v zákoně ani v jiných ustanovení není jasně definované. Při střízlivém uvažování, by měly být přiměřené k dosažení jejich účelu. Ten ovšem není v trestním zákoníku uveden. Podle trestního zákoníku je důležité, aby trestní sankce byla uložena s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a také s ohledem na pachatele. V případech, kde postačí mírnější trestní sankce, je nutné využít mírnějších trestů, neukládat hned ten nejvyšší trest.⁴¹

4 Etiologie násilné kriminality

Ve společnosti je mnoho důvodů a příčin pro násilí. Na osoby, které páchají násilnou kriminalitu, působí mnoho faktorů sociální, biologický, psychologický, ekonomický, politický, fyziologický.⁴²

Biologická teorie má za úkol definovat fyziologické odchylky pachatele, které zapříčiňují použití násilného konání. Tato teorie ukazuje na to, že násilí může být následkem hormonální nevyváženosti, poškození mozku, genetických odchylek. Nesmíme však zapomínat rozlišovat biologické a genetické vlivy. Genetické vlivy jsou součástí biologických vlivů. Genetické vlivy se týkají pouze DNA, biologické vlivy jsou všechny ostatní (hormonální nevyváženost apod.)

Dále psychologický faktor ovlivňuje jednání pachatele. Psychologie říká, že násilí je druhem jednání, které se osoba naučí používat při zvládání některých situací. Pod psychologický faktor spadá i princip napodobování, děti i dospělí napodobují některé jednání, které vidí u svých blízkých či svých idolů.

Sociálněkulturní faktor hovoří o jedinci, který je ovlivněn chováním ve svém okolí, záleží na tom, jaké hodnoty, kulturu a víru uznává daná skupina, do které jedinec patří. Jedná se o konflikty osob, které mají rozdílné majetkové poměry, vzdělání, nebo jsou jiné rasy nebo vyznání.⁴³

⁴¹ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol, *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010, s. 256-257.

⁴² SVATOŠ, R., *Kriminologie*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2012, s. 133.

⁴³ VONDRUŠKOVÁ, M., *Násilná kriminalita a její prevence*, Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta právnická.

Sociálněkulturní změny, které jsou například změny v systémech norem morálky, náboženství a práva. Další sociálněkulturní změny jsou změna výchovy, kterou zapříčiní změna rodiny, školy, církve. Nebo se může jednat o změnu volného času, buď to jeho navýšení, nebo jeho případná ztráta.⁴⁴

Tři nejdůležitější činitelé:

Největší vliv má rodina, ve které vyrůstá, z rodiny si člověk odnáší napodobování způsobu řešení konfliktů a chování rodičů k sobě i dětem, pokud se takové řešení a chování projevuje násilím, má to na osobnost člověka velký vliv a přenáší si takovéto zkušenosti do svého pozdějšího života. Agresivní chování, které je nedílnou součástí násilné kriminality vychází hlavně z napodobování.⁴⁵

Zároveň nás ovlivňují normy chování stanovené společností. Důležité je to, jak společnost hodnotí násilí. Ve společnosti nesmí být dáváno v obdiv násilí a nesmí být bráno jako funkční prostředek k řešení konfliktů.⁴⁶

Důležitý činitel je i ekonomická nerovnost mezi obyvateli, rasové nerovnosti, zvýhodňování určitých osob, návykové látky, užívání alkoholu, biologické faktory, osobnostní charakter a různé duševní choroby.

Samostatným ačkoli velice významným a mocným faktorem jsou masmédiá. Tato velice mocná média příliš často vytvářejí silný pocit strachu z kriminality a zločinu. Více než je potřeba prezentují násilí, v každodenním tisku se objeví minimálně jedna zpráva o násilném trestném činu, děje se tak z důvodů prosperity a aby společnost měla dostatek sledovanosti a pozornosti, zvýšení prodeje. Nevhodné jsou filmy, které překypují násilím, to vede k jejich napodobování.

5 Prevence násilné kriminality

Nejprve pojem prevence celkové kriminality. Jedná se o druhou významnou formu kontroly kriminality, vedle prevence zaujímá místo trestní represe. Prevence obsahuje různé aktivity, které ovšem nemají trestní povahu. Prevence má za úkol snížit,

⁴⁴ KAISER, G., *Kriminologie*, Praha : C.H.BECK, 1994, s. 179.

⁴⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., *Kriminologie*, Praha : ASPI Publishing, 2004, s. 294-295.

⁴⁶ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., *Kriminologie*, Praha : ASPI Publishing, 2004, s. 294-295.

neutralizovat nebo dokonce odstranit kriminogenní faktory. Cílem prevence je snížit nebo odstranit růst celkové kriminality.

Preventivní aktivity mají působit na faktory kriminality, její příležitosti, na podněty k páchání kriminality, a navíc mají působit na samotné pachatele a jejich oběti.⁴⁷

Možnosti aktivit prevence násilné kriminality jsou poněkud limitovány oproti ostatním druhům kriminalit. Jedná se o skutečnost, že poměrně vysoká část násilných trestných činů není plánována, jedná se o náhlé hnutí myslí, například trestný čin ublížení na zdraví, který vznikl neplánovaně a pachatel byl posílněn alkoholem.⁴⁸

Prevenci lze roztřídit podle jejího zaměření:

- Sociální – zaměřuje se na pachatele a jeho postavení ve společnosti, zkoumá jeho inteligenci, různé jeho závislosti; dále se zaměřuje na nepříznivé vlivy, které působí na společnost.
- Situační – jedná se o zaměření na určitý trestný čin, kontrola veřejného prostranství – obchůzky, kamerový systém, zámky, alarmy.
- Viktimologická – tato prevence je zaměřena na oběti, jedná se o osoby, které se mohou stát obětí budoucího trestného činu, má za úkol provést osvětu lidí, na co by si měli dát pozor, co je ještě v mezích a co již vybízí k násilnému trestnému činu na jejich osobě.

Dále se často prevence třídí podle adresátů na prevenci primární, sekundární a terciální.

- Primární prevence se zaměřuje na veškerou společnost, není vymezeno, jestli se jedná o seniory, ženy, nebo děti. Nerozlišuje ani to, jak moc je osoba viktimmní. Právě do této primární prevence se řadí rozdělení, jestli se jedná o prevenci sociální, situační nebo viktimologickou.
- Sekundární prevence se zaměřuje na nebezpečné situace – to jsou místa kde je nejvyšší pravděpodobnost násilného trestného činu. Míří také na potencionální pachatele a jejich potencionální oběti.

⁴⁷ SVATOŠ, R., *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*, České Budějovice : VŠERS, 2010.

⁴⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol, *Kriminologie*, Plzeň : ASPI Publishing, 2004, s. 297.

- Terciální prevence je uplatňována již po trestných činech, má za úkol zabránit jejich opakování – kriminální recidiva, pachatelé se může pohrozit horším trestem a oběti může být poskytnuta rada, jak se některým situacím vyhýbat.⁴⁹

6 Fenomenologie násilné kriminality

Násilná kriminalita je představována jednáním všeho druhu, počínaje domácím násilím přes pouliční kriminalitu až po vraždy provedené brutálním a naprosto nepřijatelným způsobem, nebo násilné projevy chování uvnitř organizované kriminality.

Samozřejmě i u násilné kriminality došlo v následujícím období po roce 1989 k vysokému nárůstu. Zvýšení však oproti celkovému nárůstu registrované kriminality nižší.

V násilné kriminalitě se nedá mluvit o jejím rovnoměrném rozložení. Rozložení násilné kriminality závisí na sociodemografických charakteristikách pachatelů, jedná se o jejich pohlaví, věk, místo kde žijí, zda jsou z města či venkova. Dále záleží na ekonomických možnostech pachatele, na jeho vzdělání. Ve většině případech se jedná o muže, který je mladší až ve středním věku, jeho sociálně ekonomická vrstva není zrovna nejvyšší, vzdělání nebývá vysoké a spíše bydlí ve větších městech.

Od roku 1989 podstatně vzrostl počet vražd. Tak jak se mění moderní svět, mění se i skladba a motivace vražd, nejčastějším motivem bývají žárlivost, msta a nenávisť. V návaznosti na vysoký počet ekonomicky nespokojených lidí roste počet loupežných vražd. Častým způsobem vyřizování účtů v organizovaném zločinu bývají vraždy. Vraždy bývají součástí obchodu s drogami a také obchodu s lidmi. Dále se může objevit vražda na objednávku, ta bývá řešením osobních problémů.

Navzdory tomu stále je větší procento vražd, které jsou spáchané v emocionálně nevyrovnané chvíli. Jedná se o spontánní zkratovitě jednání jedince, například vyústění rodinné hádky, či partnerské konflikty. Jedná se o chvíli, ve které je toto agresivní jednání zaměřeno jen na jednu určitou, z pravidla, blízkou osobu. U těchto pachatelů je minimální možnost recidivy.

⁴⁹ SVATOŠ, R., *Prevence kriminality*, České Budějovice : VŠERS, 2014, s. 16-17.

Pokud budeme vraždy rozdělovat podle typu, tak vraždy, které jsou prostředkem k jinému trestnému činu, jsou závažnější. Jedná se například o vraždu, která byla spáchána z důvodu zamaskování jiného trestného činu nebo k jeho usnadnění.⁵⁰

6.1 Analýza stavu násilné kriminality

Tabulka č. 1: Stav násilné kriminality v České republice v roce 2016⁵¹

	Stav násilné kriminality v ČR v roce 2016		
	Nápad	Objasněno	Objasněno v %
Vraždy	127	111	87,4
Usmrcení z nedbalosti	48	20	41,67
Opuštění dítěte	18	15	83,33
Únos	11	6	54,55
Loupež	1 494	904	60,51
Úmyslné ublížení na zdraví	4 749	3 295	69,38
Rvačky	14	8	57,14
Nebezpečné vyhrožování	1 881	1 522	80,91
Nebezpečné pronásledování	374	262	70,05
Vydírání	1 065	750	70,42
Omezení a zbavení osobní svobody	165	124	75,15
Porušování domovní svobody	1 856	1 070	57,65
Neoprávněný zásah do práva k domu	239	180	75,31
Týrání svěřené osoby	160	86	53,75
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	499	375	75,15
Útisk	26	18	69,23
Ostatní	9	3	33,33
Násilné činy celkem	13 346	9 294	69,64

Tabulka číslo 1 hovoří o násilné kriminalitě na celém území České republiky za období od 1. 1. 2016 do 30. 11. 2016. V tabulce jsou na prvním místě zařazeny vraždy, které jsou bez pochyb nezávažnější, bylo zjištěno, úředně zaregistrováno, celkem 127 případů z toho byla hrubým odhadem objasněno tři čtvrtiny případů.

Dále je potom vidno z tabulky, podle hrubých čísel, že mezi nejčastější násilné činy patří úmyslné ublížení na zdraví, zjištěno 4 749 případů a objasněno 3 295, to činí

⁵⁰ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol. *Kriminologie*. Praha : ASPI Publishing, 2004

⁵¹ Vlastní zpracování dle statistiky Policie ČR

procentuální objasněnost okolo 69,38 %. Další nejrozšířenější násilný trestný čin je nebezpečné vyhrožování, těchto případů bylo nahlášeno 1 881 a objasněno 1 522, tedy 80,91 %. Na třetím místě je porušování domovní svobody, zde je objasněnost 57,65 %. Za nimi následuje loupež, kterou ohlásilo pouze 1 494 občanů a bylo úspěšně objasněno 904 případů, to nám dává 60,51 %. Následuje vydírání, které nahlásilo 1 065 občanů a objasněnost je již vyšší 70,42 %.

Ostatní trestné násilné činy mají podstatně nižší počet hlášení. 100% objasněnost máme pouze u braní rukojmí. Zde bylo nahlášen jeden případ, který byl také úspěšně vyřešen.

Absolutní číslo nahlášení všech násilných trestných činů je 13 346, z nich bylo objasněno pouze 9 294 případů, což činí pouhých 69,46 %.

Tabulka č. 2: Stav násilné kriminality ve Středočeském kraji v roce 2016⁵²

	Stav násilné kriminality ve Středočeském kraji v roce 2016		
	Nápad	Objasněno	Objasněno v %
Vraždy	19	18	94,74
Usmrcení z nedbalosti	4	1	25
Opuštění dítěte	3	3	100
Únos	2	2	100
Loupež	152	70	46,05
Úmyslné ublížení na zdraví	391	241	61,64
Rvačky	5	3	60
Nebezpečné vyhrožování	247	200	80,97
Nebezpečné pronásledování	45	22	48,89
Vydírání	118	80	67,8
Omezení a zbavení osobní svobody	17	11	64,71
Porušování domovní svobody	131	66	50,38
Neoprávněný zásah do práva k domu	27	20	74,07
Týrání svěřené osoby	15	7	46,67
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	52	32	61,54
Útisk	0	0	0
Ostatní	2	0	0
Násilné činy celkem	1 303	842	64,62

Tabulka číslo dvě nám přibližuje statistické údaje ze Středočeského kraje. Opět se jedná o vybrané druhy násilné kriminality, za stejné období jako u předešlé tabulky, která se týkala celé České republiky.

Na prvním místě jsou uvedené vraždy, jejichž objasněnost činní ve Středočeském kraji 94,74 %. Chválihodné je uvést, že v tomto kraji je 100 % objasněnost u trestných činů opuštění dítěte a únosu. Toto naprosté objasnění zvyšuje celkovou objasněnost v celé České republice. Důležité je poznamenat, že trestný čin útisk, který má v celé České republice objasněnost 69,23 % a bylo zjištěno celkem 26 případů, se ve Středočeském kraji vůbec nezobrazuje. Z toho je patrné, že ten to trestný čin se na tomto daném území nevyskytuje. Naopak největší procento objasněnosti v

⁵² Vlastní zpracování dle statiky Policie ČR

tomto kraji patří nebezpečnému vyhrožování, nápad tohoto trestného činu byl 247 a objasněno bylo 200 případů, což činí 80,97 %.

Tato tabulka zaměřená výhradně na násilné trestné činy ve Středočeském kraji nám říká, že případů bylo celkem 1 303, z toho bylo objasněno 842 případů, celkově to tedy činí 64,62% objasněnost. Jedná se o větší polovinu. Číslo je to nemalé, ale občané tohoto kraje by určitě uvítali ještě vyšší objasněnost.

Tabulka č. 3: Indexy násilné kriminality za rok 2016⁵³

	Index Česká republika	Index Středočeský kraj	Rozdíl
Vraždy	1,20	1,42	- 0,22
Usmrcení z nedbalosti	0,45	0,30	0,15
Opuštění dítěte	0,17	0,22	- 0,05
Únos	0,10	0,15	- 0,05
Loupež	14,12	11,34	2,78
Úmyslné ublížení na zdraví	44,89	29,18	15,71
Rvačky	0,13	0,37	- 0,24
Nebezpečné vyhrožování	17,78	18,43	- 0,65
Nebezpečné pronásledování	3,54	3,36	0,18
Vydírání	10,07	8,81	1,26
Omezení a zbavení osobní svobody	1,56	1,27	0,29
Porušování domovní svobody	17,54	9,78	7,76

⁵³ Vlastní zpracování

Neoprávněný zásah do práva k domu	2,26	2,01	0,25
Týrání svěřené osoby	1,51	1,12	0,39
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	4,72	3,88	0,84
Útisk	0,25	0	0,25
Ostatní	0,09	0,15	- 0,06
Násilné činy celkem	126,16	97,24	28,92

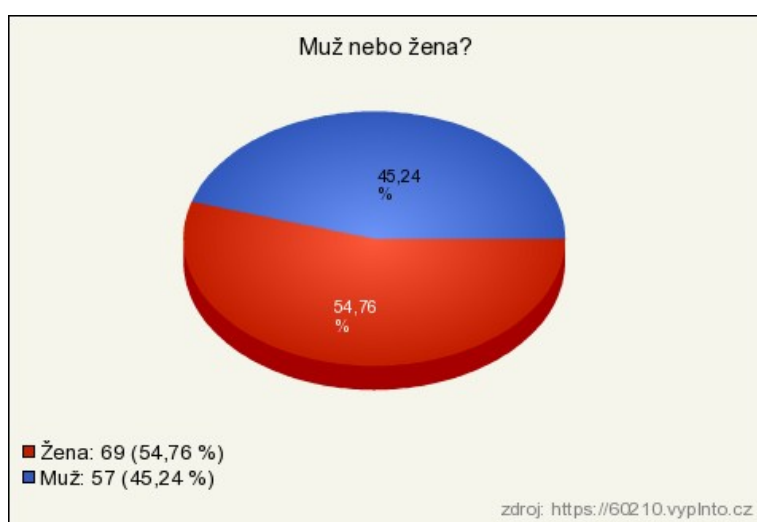
V tabulce č. 3 vidíme indexy kriminality na území celé České republiky v prvním sloupci, ve druhém je index kriminality na území Středočeského kraje. Ve třetím sloupci vidíme rozdíl mezi těmito indexy. Index kriminality nám má ukázat jak moc je dané území zatíženo určitým druhem kriminality. Index byl počítán dle vzorce nápad jednotlivého trestného činu v celé České republice i ve Středočeském kraji děleno počtem obyvatel ČR, ten byl zaokrouhlen na 10 578 800, počet obyvatel ve Středočeském kraji byl zaokrouhlen na 1 340 000, následovalo násobení 100 000. Index je zaokrouhlen na dvě desetinná místa.

Podle této tabulky zjistíme, že zatížení České republiky je většinou větší než u Středočeského kraje. Akorát v případech: vražda, opuštění dítěte, únos, rvačky, nebezpečné vyhrožování a ostatní je více zatížen Středočeský kraj oproti celé České republice. Česká republika má nejvyšší zatížení v trestném činu porušování domovní svobody, Středočeský kraj vnímá nejvyšší zatížení v trestném činu nebezpečné vyhrožování.

6.2 Analýza dat získaných dotazníkovým šetřením

Dotazníkové šetření bylo provedeno anonymně a sloužilo výhradně pro potřeby této práce. Na dotazník, který byl distribuován výhradně v internetové podobě, odpovědělo 126 respondentů. Zveřejnění a poskytnutí vyhodnocených otázek dotazníku zajistila internetová stránka Vyplň to.cz.

Graf č. 1: 1. otázka

První otázka patří mezi základní otázky pokládané v dotazníkovém šetření. Jednalo se o zjištění pohlaví respondenta. Zda na dotazník odpovídali více ženy nebo muži. Z grafu je patrné, že více odpovědí poskytly ženy, tedy 54,76 % to jest 69 respondentů a 45,24 % mužů, tedy 57 respondentů.

Graf č. 2: 2. otázka

Graf č. 2 nám ukazuje věkové složení respondentů. V dotazníku byly tři věkové rozmezí. Nejčastěji odpovídali lidé ve věku 15-30 let 61,11 % (77 osob), dále potom s 38,89 % odpovídali lidé ve věku 31-60 let. Důležité je poznamenat, že na dotazník neodpověděl ani jediný člověk, který by spadal do kategorie 60+. Toto je zapříčiněno pravděpodobně tím, že dotazník byl distribuován výhradně na internetové stránce Vyplň to.cz, která je určena pro tyto výzkumy.

Graf č. 3: 3. otázka

Ve třetím grafu vidíme odpovědi na otázku, zda se obyvatelé cítí v ulicích svého města bezpečně. Na tuto otázku byly celkem vyrovnané odpovědi, téměř 59 % obyvatel se cítí bezpečně a zbylých 41 % odpovědělo, že se necítí bezpečně. To zda, se člověk cítí bezpečně, je věcí individuální, záleží na povaze odpovídající osoby (někdo se bojí více).

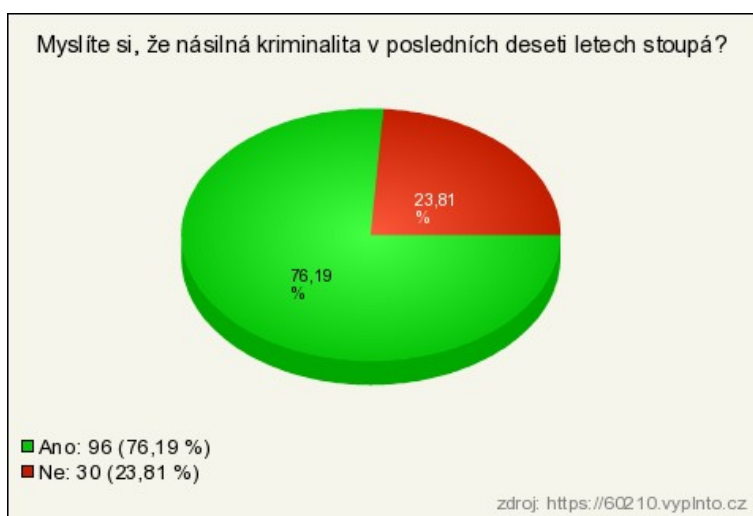
Graf č. 4: 4. otázka

Otázka, zda si respondenti myslí, že násilná kriminalita byla do roku 1989 nižší, než je dnes, 90 respondentů odpovědělo ano. Zbylých 36 respondentů myslí, že do roku 1989 nebyla nižší. Počet násilných trestných činů za rok 1990 byl 11 956. V roce 2015

byl počet násilných trestných činů 15 669.⁵⁴ Důsledkem zvýšení násilné kriminality by mohlo být zrušení trestu smrti nebo případná rozsáhlá amnestie, při které bylo propuštěno téměř 30 000 vězňů. Tím vzniká vysoký počet kriminálních činů v následujících letech, protože tito pachatelé opakovali trestnou činnost po propuštění v následujících letech. Na tento fakt navazuje následná změna režimu.⁵⁵

Graf č. 5: 5. otázka

Další graf nám odpovídá na otázku, zda si občané myslí, že násilná kriminalita v posledních deseti letech stoupá. Většina 76,19 % respondentů odpovědělo, ano, tedy si myslí, že násilná kriminalita stoupá. Zbylých 23,81 % odpovědělo opak, nemyslí si, že by násilná kriminalita během deseti let stoupala. Při náhledu do statistik Policie ČR zjistíme, že násilná kriminalita nemá jednoznačně stoupající tendenci. Dalo by se hovořit, že se pohybuje ve velmi podobných číslech, můžeme říci, že její tendence je mírně klesající.

⁵⁴ Statistiky Policie ČR

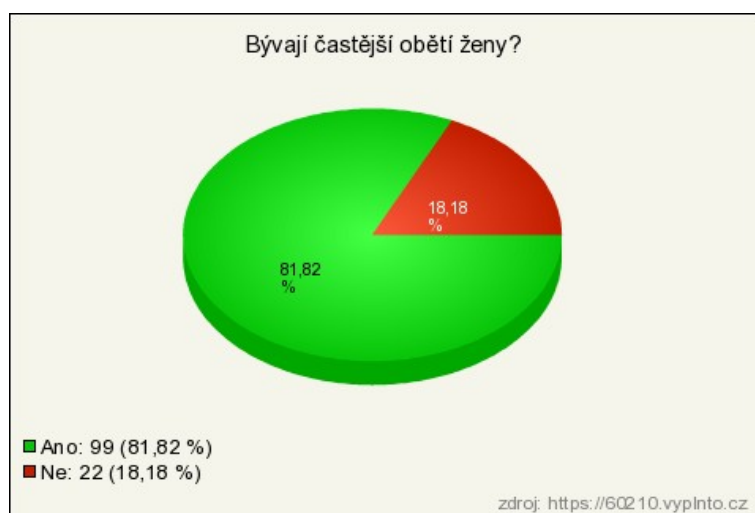
⁵⁵ VONDRUŠKOVÁ, M., *Násilná kriminalita a její prevence*, Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta právnická.

Graf č. 6: 6. otázka

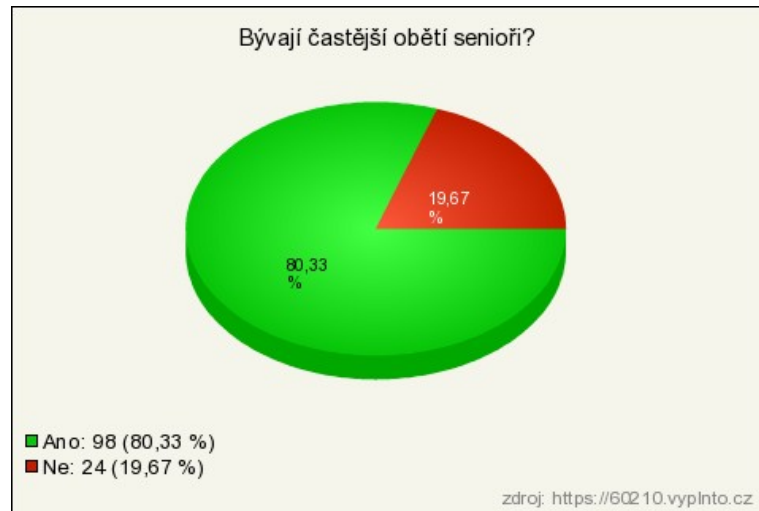
Šestá otázka je poměrně dost choulostivá a jedná se o soukromou záležitost. 53 (42,4 %) respondentů odpovědělo, že se osobně setkali s násilnou kriminalitou. Toto výsledné procento není nikterak hezké, jedná se o fakt, že násilná kriminalita je poměrně častý jev a odráží se na těchto číslech. 72 respondentů (57,6 %) mělo to štěstí a mohlo odpovědět, že se s touto kriminalitou osobně nesetkali.

Graf č. 7: 7. otázka

Další otázka nám prozrazuje, že si 81,82 % respondentů myslí, že častějšími oběťmi bývají ženy. A 22 respondentů si myslí, že tomu tak není. Tomuto faktu nasvědčují fyzické rozdíly žen a mužů.

Graf č. 8: 8. otázka

Navazující osmá otázka je podobného charakteru. Otázka byla, jestli jsou častější obětí senioři. Vysokých 80,33 % respondentů uvedlo, že častější obětí bývají právě senioři. Naopak 24 respondentů to, jest 19,67 %, uvedlo, že nebývají nejčastěji obětí senioři. Myslí si tedy, že i mezi časté oběti patří i mladší generace.

Graf č. 9: 9. otázka

Otázka, zda je přínosná policejní prevence, je otázka, která je už směřována na prevenci a následný boj s násilnou kriminalitou v ulicích našich měst. Většina respondentů 101 (81,45 %) odpověděla ano, tato odpověď je téměř věrnou kopií otázky

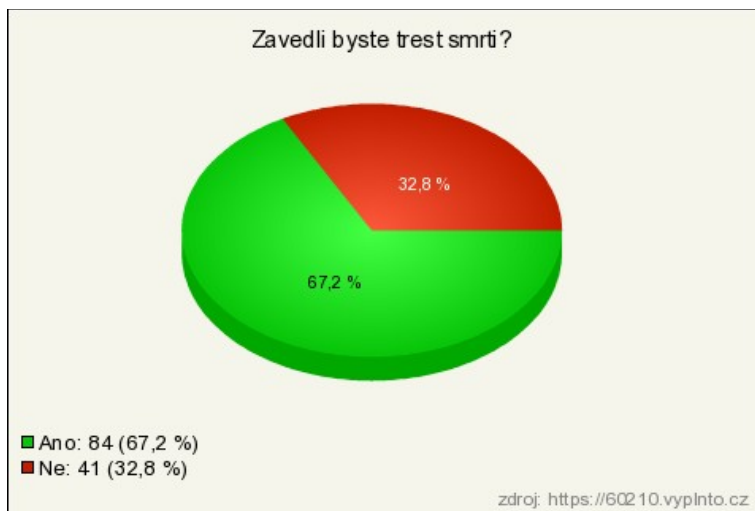
jestli se cítí v ulicích bezpečně. Nebýt například kamerového systému nebo obchůzek policistů, zřejmě by se tyto respondenti v předešlé otázce vyjádřili jinak. Nic méně není to 100 %, takže zbylých 18,55 % respondentů si nemyslí, že by aktivní policisté v ulicích byli přínosní.

Graf č. 10: 10. otázka

Následující otázka postupně směřuje ke spokojenosti s trestními sazbami za určité trestné činy a následně na ní bude navazovat další otázka. 108 respondentů odpovědělo, že si nemyslí, že by tresty odpovídaly násilným trestným činům. Ostatní tedy 16 respondentů nesouhlasí a myslí si, že tresty jsou naprosto adekvátní vůči násilným trestným činům.

Graf č. 11: 11. otázka

Nyní otázka bez obalu. Přímá otázka, zda by občané zavedli trest smrti. Ačkoli se hovoří o tom, že tento trest je velice nehumánní větší polovina 67,2 % respondentů si myslí, že by tento trest měl být zaveden. A 32,8 % odpovídajících si myslí, že tento trest by neměl být zaveden, zřejmě se jedná o občany, kteří jsou citelněji založeni. Navzdory tomu není jednoduché odpovědět na tuto otázku.

Graf č. 12: 12. otázka

Otázka je založena preventivním směrem. Na otázku zda všudypřítomný kamerový systém zaručí bezpečí proti násilné a vlastně i jiné kriminalitě, odpovědělo

75,4 % respondentů, že ne, nemyslí si, že by je před násilnou kriminalitou kamery v ulicích ochránily. Ostatních 24,6 % tedy 31 respondentů věří v účinnost kamerového systému, a tedy věří ve větší bezpečí.

Graf č. 13: 13. otázka

Poslední otázka máme dostatek policistů? 23,2 % respondentů uvedlo, že dosavadní počet policistů je adekvátní, tedy ano, že máme dostatek policistů. Oproti tomu většina 76,8 % odpovídajících si myslí, že není dostatek policistů. V roce 2015 schválila vláda počet policistů ve služebním poměru na 40 414, v průběhu let se navyšují počty policistů.

Tento dotazník dopadl téměř podle očekávání. Navzdory tomu, že odpověď zda se občané cítí v ulicích bezpečně, mě překvapila, předpokládaná odpověď byla, že nebudou cítit bezpečně. Odpověď, že násilná kriminalita do roku 1989 byla nižší, byla očekávána, a to v důsledku toho, že běžní lidé nemají o této problematice znalosti. Zda bývají častější obětí ženy a senioři přednostně se dalo očekávat. Pochvalu si zaslouží příslušníci policie a to z důvodu, že se lidé cítí v ulicích bezpečně i napomáhá k tomu jejich aktivita, pro společnost je důležité vidět policii v ulicích, mají lepší pocit. To, že tresty podle občanů neodpovídají násilným trestným činům, je pravděpodobně zapříčiněno tím, že se dozvídají, že někteří pachatele po propuštění opět páchají trestnou činností, pokud by odsouzený byl po výkonu trestu napraven a nepáchal by trestnou činností, společnost by byla s trestními sankcemi spokojena. Na toto navazuje trest smrti. Společnost je spokojena s policií v ulicích, ale kamerový systém ji neuspokojí. Dostatek

policistů je věci názoru, někteří lidé potřebují policistu na každém rohu, někomu pro změnu stačí kamerový systém.

Dotazníkové šetření ve většině případů splnilo očekávání. Z podkladů získaných z odpovědí na tyto otázky, budou následně navržena opatření.

7 Navržení opatření směřujících ke snížení násilné kriminality

Jak bylo již zmíněno, k pomoci navrhnout opatření, která by snížila nebo alespoň vedla ke snížení násilné kriminality, použijeme dotazník a zároveň nahlédneme do tabulek, které nám hovoří o typech násilné kriminality a také o tom jak moc zatěžují dané území.

Jako jedno z nejdůležitějších opatření by měla být **vyšší viditelnost hlídek** buď to městské, nebo státní policie. Respondenti uvedli, že v přítomnosti kamerového systému se necítí tak bezpečně jako v přítomnosti policistů. V tomto důsledku by bylo vhodné, aby se strážníci nebo policisté zdržovali na místech, kde si jich lidé budou všimnat. Samozřejmě kamerový systém by měl být na rušných a zároveň odlehlých a tudíž bezpečných místech. Policisté by se měli v určitých intervalech pohybovat střídavě na místech, kde je rušno i na odlehlejších částech města. Intervaly by neměly být pravidelné, neboť se dají vyzorovat. A místa, kde se pohybují, musí být taky střídavá, jinak dojde k přesunu kriminality.

Zpřísnění trestů. Možná není vhodné jejich zpřísnění, ale spíše by bylo vhodné, aby **odsouzení pachatelé ve věznicích měli více povinností, aby museli pracovat všichni**. Některým vězňům by mohla pomoci psychologická sezení, popřípadě besedy, o tom, že i když nemají žádný psychický problém, to co udělali, není zcela normální, a už jen to, že následkem jejich chování byli soudem odsouzeni, je pro ně odstrašující případ. Neměli by se ve vězení mít tak dobře.

Mezi další vhodné opatření by bylo vhodné **zařazení předmětu, který by obsahoval prevenci a předcházení trestné činnosti, do škol**. Jednalo by se o výchovu dětí, aby již v brzkém věku věděly, co je společensky škodlivé a nepřipustné. Tento předmět by zahrnoval viktimologickou prevenci, hovořil by o kriminalitě, tak, aby děti

pochoopily, že se s kriminalitou nemá žít a přihlížet na ni, ale že s ní musí bojovat. Měly by vědět, že se nesmí bát říct někomu, že se staly oběti.

Navrhnout vhodná opatření je velice složité. Samotní občané by se měli zamyslet nad tím, co a jak vlastně dělají. Násilnou kriminalitu velice podporují různé **návykové látky, bylo by vhodné více regulovat jejich distribuci** do společnosti.

Pokud se jedná o **pachatele**, kteří jsou k násilným trestným činům v podstatě dohnáni psychickými stavy, za které nemohou, potom by měla být zpřísněna kontrola těchto osob, to, co nevyлéčí léky, je potřeba léčit jinak. V případě, že je osoba nebezpečná ostatním, **neměla by být bez dozoru**. Pokud se jedná o psychické stavy, které si pachatel navodí sám a dobrovolně, pak je chyba i ve společnosti samé, jak je možné, že se dostal k něčemu, co ho nutí k nekontrolovatelnému chování, mělo by dojít k omezení přístupu k návykovým látkám.

K pohrůžce násilím se mnohdy používají zbraně, ať už střelné nebo bodné, vhodné by bylo **omezit přístup k vlastnictví těchto věcí**. To by mohlo napomoci k regulaci nebo snížení násilných napadení.

Důležitá je **informovanost společnosti**, lidé by měli vědět, co se v jejich okolí děje. Měli by projít informačním kurzem, vhodné by také byly **základy sebeobrany**, která se hodí při každém trestném činu, který je mířený přímo na osobu.

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo proniknout do problematiky násilné kriminality, a souvislostí s ní spojených. Tento cíl byl dosažen v teoretické části bakalářské práce, k jeho dosažení bylo použito literatury z oblasti kriminologie, trestního práva a také psychologie.

V úvodu práce byla vysvětlena násilná kriminalita a byly k ní připojeny důležité pojmy, jako je agrese a agresivita, přičetnost a dále trestný čin, které bylo třeba již na začátku vysvětlit. Jedna podkapitola trestný čin, zmiňuje skutkovou podstatu trestného činu, ta je důležitá pro dokázání, že se skutečně jedná o trestný čin. V kapitole násilná kriminalita bylo hovořeno, proč je tato kriminalita pro společnost tak důležitá a proč je třeba dbát prevence.

Postupně byla odhalena podstata vlastností pachatele i oběti. Bylo uvedeno a zdůrazněno, že oběťmi se zabývá samostatný zákon. Podkapitola mluvila o tom, že zvláště zranitelné jsou děti a ženy. Dále byla vysvětlena viktimnost oběti a roztríděna typologie obětí. Následovala definice pachatele a jeho nebezpečnost. Také byly připomenuty důležité trestné činy, mezi které patří vražda, ublížení na zdraví a také genocidium. V návaznosti na trestné činy jsou krátce zmíněny i sankce. Přesněji řečeno uvedeny jsou druhy sankcí a hlavně jejich účel a následná přiměřenost.

Dalším cíl byl naplněn analýzou statistických dat. V tabulkách byla uvedena čísla násilných trestných činů za uplynulý rok na území České republiky a Středočeském kraji, ta byla následně porovnána mezi sebou. Porovnával se výsledný index kriminality, který nám říká, jestli daný trestný čin zatěžuje více území celé České republiky nebo zda je více situovaný ve Středočeském kraji.

Navrhnutí opatření, která by mohla vést ke snížení násilné kriminality, je mnoho a ne všechna by byla v konečné fázi úspěšná. Navzdory tomu se z dotazníkového šetření dalo zjistit, že mezi nejdůležitější opatření by měla spadat hlídka policistů. Toto opatření se zdá být nejideálnější. Při občůvkách se občané cítí bezpečněji a případní pachatelé se nebudou pouštět do svého jednání, pokud budou vědět, že je v blízkosti policista Policie ČR nebo strážník městské policie.

Vyhodnocení statistických dat ze získaných odpovědí na dotazník bylo velmi přínosné. Už z hlediska toho, že se lidé mohli vyjádřit a svobodně bez jakéhokoli vlivu odpovědět. Vlastní názor je ten, že společnost by měla být více začleněna do povědomí celkové kriminality. Zvýšení její informovanosti by přispělo ke snížení kriminality.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-389-6.
2. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9.
3. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha : Publishing, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
4. PORADA, V. a kol., *Kriminalistika Technické, forenzní a kybernetické aspekty*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-589-0.
5. SVATOŠ, R., *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*, České Budějovice : VŠERS, 2010. ISBN 978-80-86708-21-8.
6. NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol., *Trestní právo hmotné*, Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-391-2.
7. JELÍNEK, J. a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s pozn. a judikaturou*, Praha : Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-69-4.
8. ZAJÍČKOVÁ, E., *Trestní právo hmotné a procesní*, České Budějovice : VŠERS, 2007. ISBN 978-80-86708-51-5.
9. SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. České Budějovice : VŠERS, 2014. ISBN 978-80-87472-76-7.
10. SVATOŠ, R., *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : VŠERS, 2009. ISBN 978-80-86708-81-2.
11. ZOUBKOVÁ, I., *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha : Armex Trivis, 2004. ISBN 80-86795-05-5.
12. KAISER, G., *Kriminologie*. Překlad Helena Válková. Praha : C. H. BECK, 1994. ISBN 80-7179-002-8.

Elektronické zdroje

1. POLICIE ČR, *Statistické přehledy kriminality za rok 2016*, [online]. [cit. 25. června 2016]. Dostupné z WWW : <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009.
2. ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 1992.
3. ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2013.

Ostatní zdroje

1. VONDRUŠKOVÁ, M., *Násilná kriminalita a její prevence*, Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta právnická.

Seznam zkratk

TZ – trestní zákoník

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

TČ – trestný čin

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1: Stav násilné kriminality v České republice v roce 2016

Tabulka č. 2: Stav násilné kriminality ve Středočeském kraji v roce 2016

Tabulka č. 3: Indexy násilné kriminality za rok 2016

Graf č. 1: 1. otázka

Graf č. 2: 2. otázka

Graf č. 3: 3. otázka

Graf č. 4: 4. otázka

Graf č. 5: 5. otázka

Graf č. 6: 6. otázka

Graf č. 7: 7. otázka

Graf č. 8: 8. otázka

Graf č. 9: 9. otázka

Graf č. 10: 10. otázka

Graf č. 11: 11. otázka

Graf č. 12: 12. otázka

Graf č. 13: 13. otázka

Příloha

Dotazník - Dobrý den, jmenuji se Lucie Růžičková, jsem studentkou 3. ročníku VŠERS, můj obor je Bezpečnostně právní činnost. Tento dotazník je anonymní a slouží jen pro účely mé bakalářské práce. Bakalářská práce a dotazník jsou zaměřeny na násilnou kriminalitu – násilné trestné činy jsou zaměřeny proti životu a zdraví člověka, jedná se např. o vraždu, loupež, ublížení na zdraví atd.

1. Muž nebo žena?

- Muž
- Žena

2. Kolik je vám let?

- 15-30
- 31-60
- 60+

3. Cítíte se v ulicích bezpečně?

- Ano
- Ne

4. Myslíte, že násilná kriminalita byla do roku 1989 nižší než dnes?

- Ano
- Ne

5. Myslíte si, že násilná kriminalita v posledních deseti letech stoupá?

- Ano
- Ne

6. Setkali jste se osobně s násilnou kriminalitou?

- Ano
- Ne

7. Bývají častější obětí ženy?

- Ano
- Ne

8. Bývají častější obětí senioři?

- Ano
- Ne

9. Je přínosná policejní prevence v boji s násilnou kriminalitou, např. obchůzky a různé hlídky?

- Ano
- Ne

10. Myslíte si, že tresty odpovídají násilným trestným činům?

- Ano
- Ne

11. Zavedli byste trest smrti?

- Ano
- Ne

12. zaručí všude přítomný kamerový systém bezpečí proti násilné kriminalitě?

- Ano
- Ne

13. Myslíte si, že je dostatek policistů?

- Ano
- Ne